

STORTINGET

Representantforslag 54 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Åshild Bruun-Gundersen, Kari Kjønås Kjos, Bård Hoksrud, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Himanshu Gulati og Morten Ørsal Johansen

Dokument 8:54 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åshild Bruun-Gundersen, Kari Kjønås Kjos, Bård Hoksrud, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Himanshu Gulati og Morten Ørsal Johansen om en næringsvennlig og fornuftig alkoholpolitikk

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge er et vakkert land og har lang tradisjon for produksjon av egne mat- og drikkevarer. Norsk mat- og drikkekultur er imidlertid undervurdert og for lite kjent i befolkningen som følge av at dagens restriktive alkoholpolitikk langt på vei forbyr norske produsenter å informere om egne varer. Det er en utfordring for næringslivet som må løses.

For å sikre forutsigbarhet og mulighet for utvikling i næringen må man erkjenne at lovverket rundt alkoholpolitikken er modent for en modernisering. Det er mange eksempler på hvordan lovgiver gjennom overreguleringer i alkoholpolitikken i årevis har gjort det vanskelig for næringslivet å utvikle seg. Langt på vei er også dagens alkohollov vanskelig for folk flest å forholde seg til.

Etter at staten avviklet sitt monopol på spritproduksjon i 2005, har flere norske gründere etablert destillerier i Norge. Det er i dag rundt 20 håndverksdestillerier i landet, og mange av dem vinner internasjonal anerkjennelse for sine kvalitetsprodukter. I 2019 hadde håndverksdestillerier et omsetningsvolum på ca. 800 000 liter.

Produksjon av lokalt øl er også en økende trend. Det er åtte bryggerier med omsetningsvolum over 3 millio-

ner liter, som da inkluderer øl, brus og vann. Dette i tillegg til rundt 120 småskalabryggerier med et omsetningsvolum under 3 millioner liter.

Disse destilleriene og bryggeriene sørger for lokale arbeidsplasser i store deler av en verdikjede, både direkte knyttet til produksjon av drikkevarer, men også innenfor transport og logistikk, catering, bygg og anlegg samt turisme.

Gårdsutsalg

Produsenter av eple sider får i dag ikke lov til å selge egenproduserte varer fra gårdsutsalg dersom produsenten ikke eier eplegård selv. Kravet for gårdsutsalg er at en tredjedel av eplene som brukes i sideren, må være fra produsentens egen hage. Det Norske Brenneri i Grimstad kommune har årelang tradisjon for å samle epler fra private hageeiere i området, som leverer sine epler til lokal produksjon av eplemost og eple sider. Dagens regelverk bidrar dessverre til at produsenter som Det Norske Brenneri og andre ikke får lov til å selge sin eple sider direkte fra gårdsutsalg.

Dagens lovverk tillater salg av egenproduserte drikkevarer fra visnings- eller produksjonssted dersom virksomheten kan kobles til eget landbruk og egne produkter, og dersom drikkevaren har under 22 pst. alkoholinnhold.

Bryggerier i distriktene som ikke har egenproduksjon av råvarer, men velger å kjøpe produkter lokalt fra hageeiere eller bønder i sitt lokalmiljø, kan kun selge øl og sider med mindre enn 4,7 pst. alkohol direkte fra mikrobryggerier og gårdsutsalg til forbrukeren.

Dette er uforståelig, og forslagsstillerne foreslår å fjerne denne forskjellsbehandlingen. Alle norske bryggerier må få lov til å selge alle egenproduserte varer gjennom i egnede lokaler i tilknytning til sin produksjon.

Salg av egenproduserte drikkevarer fra destilleri og brenneri

En næringsvennlig og fornuftig alkoholpolitikk bør legge til rette for at flere norske gründere får lov til å selge produktene sine lokalt i sine produksjonslokaler. Etter at statens monopol på spritproduksjon ble opphevet i 2005, har det blitt etablert flere destillerier og brennerier i Norge. I tillegg til store aktører som Arcus og Hoff er det flere småskalaprodusenter av brennevin. Dette er Atlungstad håndverksdestilleri, Aurora Spirit, Balholm Ciderhus, Berentsens Brygghus, Det Norske Brenneri, Egge Gård, Eplegården på Hurum, Gardsbrenneriet i Nordfjord, Hardanger Saft- og Siderfabrikk, Himkok destilleri i Storgata i Oslo, Inderøy Brenneri, Kimerud, Myken Destilleri, Oslo Håndverksdestilleri, Oss Craft, Sundbyttunet bryggeri & destilleri og Sve Gardsbrenneri.

Norske destillerier i distriktene tilbyr reiselivsopplevelser i tilknytning til sine produksjonslokaler. I Lyn-gen kommune ligger Aurora Spirit, som er verdens nordligste destilleri. VisitLyngen tilbyr opplevelsesreiser hit under navnet «Arctic Whisky Experience», hvor turister kan oppleve ekte nordnorsk natur, bo i idylliske omgivelser, besøke den nedlagte NATO-basen og delta på whiskysmaking. Dette gir ringvirkninger til lokal-samfunnet og bidrar til å gjøre Lyngen kommune til et attraktivt reisemål.

Aurora Spirit får imidlertid ikke lov til å selge sine suvenirer med små whisky- eller ginflasker til besøkende. Det er mange turister frustrerte over.

Forslagsstillerne mener det må legges til rette for at produsenter av norske drikkevarer kan få selge, i begrenset omfang, småflasker som suvenirer til sine besøkende. Dette foreslås utredet juridisk for å sikre en praktisk innramming av et slikt lovlig salg.

Dagens regelverk krever at smaking av spritbaserte produkter ikke kan tillates før kl. 13.00. Det begrenser lokale produsenters kapasitet til å tilby en slik opplevelse til turister og fremstår i dag som meningsløst. Denne begrensningen i loven foreslås fjernet.

For å sikre markedsadgang for nye produsenter av norske drikkevarer mener forslagsstillerne at hvert enkelt vinmonopol må forplikte seg til å ta inn varer fra lokale produsenter, etter modell fra Systembolaget i Sverige.

Informasjon om produkter og markedsføring

Myken Destilleri vant i år gullmedalje i en internasjonal konkurranse for sin arktiske sommergin. Destille-riet fra et lite fiskevær på Helgelandskysten får ikke anledning til å informere sine kunder om det på grunn av et rigid reklameforbud.

Forslagsstillerne mener at merking av gullmedaljer på flaskenes emballasje er å anse som informasjon om kvaliteten på produktet, noe som er nyttig for forbrukerne å kjenne til. Generelt er det helt vanlig i dag å in-

formere om virksomhet og hendelser i sosiale medier, så dette er et uforståelig og lite hensiktsmessig forbud. Regelverket må derfor endres slik at dette anses for å være informasjon, ikke reklame.

Norske produsenter av drikkevarer må få muligheten til å fortelle om sine produkter på sosiale medier. Det må kunne informeres om nye produkter som lanseres på markedet, gjennom denne kanalen.

Det er i dag et rigid regelverk rundt hvordan produktinformasjon på egne hjemmesider kan gis. Bilder må være nøytrale, og det er sterke begrensninger på hvordan produktinformasjon kan presenteres. Det er vanskelig for produsentene og forbrukerne å forstå og forholde seg til. Forslagsstillerne mener dette må mykes opp, slik at norske produsenter kan informere på en god måte om egne produkter.

Norske aktører har dårligere rammevilkår enn utenlandske som følge av det rigide regelverket rundt produktinformasjon på hjemmesider og sosiale medier, fordi mer liberale ordninger er vanlig praksis i de fleste land. Internett ser ingen grenser, og forbrukere kan lett finne informasjon om utenlandske, konkurrerende produkter.

Det er også ulovlig å reklamere for alkoholfritt øl som har et varemerke som forbindes med alkoholholdig drikk. I 2018 ble det solgt 10 millioner liter alkoholfritt øl – noe som var ny rekord. Flere aktører melder om økt salg, noe som også viser at flere anser alkoholfritt øl som et godt alternativ. Forslagsstillerne mener det er fornuftig å tillate markedsføring av alkoholfritt øl.

Øl er øl

I alkoholloven § 3-7. Tidsinnskrenkninger for salg og utlevering av alkoholholdig drikk med høyst 4,7 volumprosent alkohol, står det følgende (første og annet ledd):

«Salg og utlevering av alkoholholdig drikk gruppe 1 kan skje fra 08.00 til kl. 18.00. På dager før søn- og helligdager skal salget opphøre kl. 15.00. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.

Kommunestyret kan generelt for kommunen eller for det enkelte salgssted innskrenke eller utvide tiden for salg i forhold til det som følger av første ledd. Salg og utlevering av drikk som nevnt i første ledd er likevel forbudt etter kl. 20.00 på hverdager, og etter kl. 18.00 på dager før søn- og helligdager unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag. Det kan bestemmes at salg ikke skal finne sted til bestemte tider på dagen eller på bestemte ukedager.»

Det er for mange detaljreguleringer i dagens lov om åpningstider, noe som er vanskelig for forbrukerne å holde styr på. Det er viktig med et åpent samfunn med færre reguleringer.

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 må gjøres tillatt i hele åpningstiden i dagligvarebutikker. I tillegg bør åpningstidene til Vinmonopolet forlenges i tråd med forbrukernes behov. Rammer for åpningstid kan være til kl. 20.00 på hverdager og kl. 18.00 på lørdager.

I dag er det kun Vinmonopolet som kan selge øl med alkoholprosent over 4,7. Øl med lavere alkoholprosent enn dette kan selges i dagligvarebutikker. Jåttå Gårdsbryggeri i Stavanger er ett av mange mikrobryggerier som har dukket opp i Norge de siste årene, og et av dem som brygger øl i begge kategorier. Gårdsbryggeriet har problematisert regelverket og har sagt at de må vane ut ølet for å få lov til å selge det i dagligvarebutikk. Slik kan det ikke være.

Dette handler ikke om å la folk drikke mer, men å la folk drikke bedre. Forslagsstillerne mener at øl bør kunne selges i butikk, og foreslår å fjerne begrensningen på alkoholprosenten ved salg i butikk. Ved å tillate salg av lokalprodusert øl i butikken vil forhåpentligvis flere få nytt kvalitetsøl som er produsert av lokal arbeidskraft og med lokale produkter. Det betyr mye for distriktsarbeidsplasser og for den lokale kulturarven.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer som tillater salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 i dagligvarebutikk i hele butikkens åpningstid.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som kan sikre momsfritak for arrangerte smakinger av alkohol.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som kan sikre at gründere og næringslivet kan arrangere smaking av alkoholholdig drikk, klasse 3 før kl. 13.00.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at Vinmonopolet selv kan velge hvilket tilbehør de kan selge, eksempelvis julekalender i papp for flasker, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle nødvendige forslag som sikrer dette.
5. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en utredning om de juridiske aspektene med mål om å tillate at gründere og produsenter av norske drikkevarer kan selge små flasker av sine produkter i klasse 3 som suvenir i sine produksjonslokaler i forbindelse med omvisning/smaksarrangement.
6. Stortinget ber regjeringen sørge for at ethvert vinmonopol forplikter seg til å ta inn lokalproduserte drikkevarer, etter modell fra Systembolaget i Sverige, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle nødvendige forslag som sikrer dette.
7. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av lov for å tillate markedsføring av alkoholfritt øl med bryggeriets/produsentens egen logo.
8. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av lov for å tillate merking av alkoholemballasje med eventuelle utmerkelser og/eller priser.
9. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av lov for å tillate at produsenter har retten til å informere om egne produkter på egne sider i sosial medier, og at norske produsenter får frihet til å gi produktinformasjon om egenproduserte drikkevarer på egen hjemmeside slik de selv ønsker.
10. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som kan tillate at destillerier og bryggerier kan selge alle egenproduserte varer i egne produksjonslokaler.
11. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som kan tillate salg av øl over 4,7 pst. i dagligvarebutikker.
12. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som kan tillate salg av øl med mer enn 4,7 pst. direkte fra mikrobryggerier.
13. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som kan utvide åpningstider på Vinmonopolet, slik at disse samsvarer med dagens tidsrom for ølsalg i dagligvarebutikker.
14. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer av lov for å fjerne forbudet mot rabatttilbud på alkohol.
15. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte for å innføre nasjonal salgsbevilling på øl og sider for leveranse på dør.
16. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som kan tillate salg av sider i egne produksjonslokaler uten krav om at råvarene er hentet gjennom egen produksjon eller gårdsdrift.

12. november 2020

Åshild Bruun-Gundersen

Kari Kjonaas Kjos

Bård Hoksrud

Helge André Njåstad

Silje Hjemdal

Himanshu Gulati

Morten Ørsal Johansen

